

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Випуск XV

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

м. Рівне – 2023

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 15

**Rivne
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Академія музики в Кракові імені К. Пендерецького, Польща
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 15

**м. Рівне
2023**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P**Збірник наукових праць видається з 2006 року.**Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.** – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Пьотр Лято** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Карпач А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Овчар О.П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Слупський В.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Цюлюпа Н.Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;**Закопець Л.М.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 15 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2023. – 176 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780. 64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2023

© Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, 2023

© Видавництво "Волинські береги", 2023

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Ретроспектива конкурсу імені В'ячеслава Старченка в культурно-мистецькому просторі України	7
Piotr Lato. Klarinet w twórczości polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego – na przykładzie wybranych utworów Karola Rathausa i Mieczysława Weinberga.....	17
Вовк Р.А. Стипендіальна програма для духовиків 2022/23 н.р. у Дубаї	20
Вар'янюк О.І. Залучення принципів європейських та американських виконавських шкіл у систему щоденних занять на трубі.....	24
Дебера О.М. Еволюція Чернівецького академічного симфонічного оркестру обласної філармонії імені Д. Гнатюка в культурно-мистецькому житті України	28
Терлецький М.М. Історичний огляд концертного репертуару духових оркестрів XVIII – початку XXI століття у крацях його зразках.....	35
Ваврик Р.В. Віхи життєвого і творчого шляху ювіляра	39
Сіончук О.В. Організація музичних фестивалів в Україні та особливості їх проведення в умовах воєнного стану.....	46
Турчинський Б.Р. Зоя Прокудіна – виконавець, педагог класу валторни: життєвий та творчий шлях	50
Пукаляк М.В. До 75-річчя професора Романа Вовка	54
Клевець К.О. Європейське кларнетове виконавство XXI ст.	60
Подганюк Т.В. Зародження романтизму в музичній культурі Європи.....	64
Семочко О.І. Еволюція труби в музичній культурі Львова в контексті європейської інтеграції.....	67
Вівчарик Л.Р. Саксофонове виконавство в музичній культурі Прикарпаття в XX – на початку XXI століття	70
Олійник М.В. Становлення та розвиток духового оркестрового виконавства на Хмельниччині.....	75
Гашпан Я.Р. Флейта в музичній культурі Буковини в XX – поч. XXI ст.	80
Трачук Л.Д., Гоменюк Я.Ю. Еволюція Тульчинського коледжу культури в історії жанру духової музики на Поділлі	83
Приженков О.В. Історичний шлях розвитку басового мідного духового інструменту труби та її попередників.....	86
Старко В.Г. Володимир Семеніченко – очільник львівської фаготової школи другої половини XX ст.	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. До проблеми активізації художньо-усвідомленого виконавства (педагогічний аспект)	97
Палаженко О.П. Специфіка формування музичного слуху у музиканта-духовика в процесі оркестрової виконавської діяльності	101
Закопець Л.М. Специфіка формування морально-естетичних якостей в учнів Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької.....	105
Бондарчук В.І. Сценічне хвилювання, підготовка до публічного виступу виконавця	108
Гишка І.С. Амбушурні негарзди Луї Армстронга.....	111
Закопець М.Л., Фіськов Г.М., Зіза О.О. Вплив інтеграційних процесів на формування фахової компетентності виконавця-духовика у закладах вищої освіти України	116
Филипчук М.С. Особливості навчання здобувачів в естрадному оркестрі у вищих закладах мистецького спрямування	120
Сивохіп В.С. Концерт для гобоя і камерного оркестру Мирослава Скорика крізь призму індивідуального трактування жанру інструментального концерту.....	123
Димченко С.С. До питання еволюції методики гри на ударних інструментах.....	128
Кашперський В.П. Основні принципи та методи формування губного апарату трубача....	135
Ворончак І.І. Загальна характеристика репертуару для поперечної флейти в Австрії та Італії у XVIII столітті.....	140
Максимчук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.....	143
Віхоть П.І. Наукові та навчально-методичні праці валторністів у системі музичної освіти України.....	146
Дратований Я.М. Практичні заняття у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів	149
Лебедь В.О. Скерцо-фуріозо Джордана Гудефіна для сопрано та тенор саксофонів з духовим оркестром як репертуарна новація академічного саксофонного репертуару.....	152
Круль П.Ф. Презентація електронного підручника "Історія виконання на духовних та ударних інструментах України"	156
Відомості про авторів	161
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2012-2022 роки)	164

УДК [780.8:780.641.]:78(477.8).19/20

ORCID <https://orcid.org/0009-0006-2878-6713>**Гашипан Я.Р.,
м. Чернівці****ФЛЕЙТА В МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ БУКОВИНИ В ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Анотація. У статті представлені довідково-інформаційні матеріали про фундаторів та керівників класу флейти на Буковині, надається характеристика їх педагогічної, виконавської, наукової та навчально-методичної діяльності.

Ключові слова: флейтове виконавство, флейтова школа, педагоги-флейтисти.

Abstract. The article provides reference and informational materials about the founders and leaders of the flute class in Bukovina, including a description of their pedagogical, performance, scientific, and educational-methodical activities.

Keywords: flute performance, flute school, flute teachers.

В усі часи, для кожного народу її традиційна культурна спадщина залишається основою, на якій базується духовність. Щоб зберегти, передати у спадок прийдешнім поколінням, розвинути та примножити, ми маємо вивчати, берегти та популяризувати культурні та освітні надбання.

Як один з найдавніших та найрозповсюдженіших видів мистецтва, духове інструментально-виконавське мистецтво було і залишається в центрі уваги музикознавчих досліджень відомих вчених, молодих науковців, виконавців-практиків та педагогів. Широке коло зацікавленості спричинене багатьма чинниками, які пояснюються самою природою духового виконавства: історичними поступами розвитку, еволюцією виконавських традицій, становленням та утвердженням жанрових форм, створенням та поширенням системи професійної освіти та ін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Грунтовний аналіз педагогічної, творчої та навчально-методичної діяльності педагогів класу флейти Буковини ще досі відсутній у дослідженнях науковців та мистецтвознавців. Тому, **метою** даної публікації є узагальнення інформативного матеріалу про викладачів класу флейти Чернівців та їх учнів, а також визначення їх ролі у розвитку інструментального виконавства на Буковині та за її межами.

Кушнір Ярослав Володимирович (1949 р. н.), педагог, композитор, виконавець. Музичну освіту здобув у Садгірській дитячій музичній школі (клас флейти Денейка П. І.), Чернівецькому музичному училищі імені С. Воробкевича (клас флейти Петрова І. К.) та Донецькій державній музичній академії імені С. Прокоф'єва (клас Андріяш І. В.). Після закінчення навчання Ярослав Володимирович працював в музичному училищі Донецька, Чернігова, СевероДонецька, 30 років він був солістом симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії, багато гастролював з сольними програмами по Україні та зарубіжжю. З 2015 р. – Ярослав Володимирович працює викладачем класу флейти відділу духових та ударних інструментів дитячої музичної школи №1 м. Чернівців.

Ярослав Володимирович Кушнір

Кушнір Ярослав Володимирович є композитором, в творчому доробку якого твори для флейти. Так, він є автором 6 концертів для флейти з оркестром, 6 фантазій для флейти-соло, 3 прелюдій для флейти-соло, збірників п'єс для флейти, вправ та етюдів для учнів ДМШ, музичних училищ та консерваторій. Ярослав Володимирович є автором п'яти поетичних збірок, в які увійшли кращі зразки його лірики.

За роки педагогічної діяльності підготував більше сотні талановитих учнів-послідовників, з яких близько 60 є лауреатами та дипломантами республіканських конкурсів.

Ярослав Володимирович Кушнір активно займається науковою та навчально-методичною роботою. Він є автором навчального посібника для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-IV рівнів акредитації "Технологія виконавства на флейті", автором статей, опублікованих в наукових збірниках, присвячених дослідженню педагогічної та творчої діяльності своїх викладачів по класу флейти.

Мостепан Олександр Михайлович (1951 р.н.), вихованець Шепетівської ДМШ, Хмельницького музичного училища імені В. Заремби (клас кларнета Сандор А. С.) та Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка (клас доц. Смірнова Ю. І.).

1979-1982 рр. – Мостепан Олександр Михайлович працював солістом оркестру Чернівецького музично-драматичного театру імені О. Кобилянської.

З 1982 р. – Олександр Михайлович працює викладачем класу флейти відділу духових та ударних інструментів Чернівецького музичного училища імені С. Воробкевича.

За роки педагогічної діяльності підготував низку талановитих учнів, більшість з яких продовжили навчання в консерваторіях та університетах України та зарубіжжя: соліст Чернівецького симфонічного оркестру Негрескул А., соліст Львівського симфонічного оркестру Луценко С., випускник Львівської державної музичної академії імені М. Лисенка, який успішно працює в Канаді Солтис О, солістка симфонічного оркестру Чернівецької обласної філармонії Книгніцька А., студентка Бухарестської консерваторії Веля М. та багато ін.

Микитей Микола Миколайович (1953), викладач-методист.

1968-1972 рр. – навчання на відділі духових та ударних інструментів.

1973-1978 рр. – навчання на кафедрі духових та ударних інструментів Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка.

З 1978 р. Микитей Микола Миколайович працює викладачем Заставнівської дитячої музичної школи та за сумісництвом у Чернівецькому фаховому коледжі мистецтв імені С. Воробкевича. За роки педагогічної діяльності підготував багато талановитих учнів-послідовників, серед яких викладач Заставнівської ДМШ Шелегон М.; випускниця Львівської державної консерваторії, викладач Сторожинецької ДМШ Малащук Ж.; випускник Київської державної консерваторії, викладач Волинського фахового коледжу культури і мистецтв імені І. Стравінського Вівчарук М.; заслужений артист України, соліст національного симфонічного оркестру України, випускник Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського Микитей М.; викладач Державної музичної інституції (Португалія) Русаль М.; студент Київської національної музичної академії імені П. І. Чайковського Микитей Т.; викладач Чернівецької ДМШ №2 Остапович М.; випускниця Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка, солістка симфонічного оркестру Чернівецької обласної філармонії Дебера О. (Лупуляк О.) та багато ін.

Гашпан Яна Русланівна (1999), викладач класу флейти ДМШ №2 м. Чернівці. Народилась 21 червня 1999 р. в м. Чернівці. Музичну освіту здобула у Чернівецькій музичній школі №1 (клас флейти викладача-методиста Смотровя Василя Федоровича). 2014-2018 рр. – навчання на відділі духових та ударних інструментів Чернівецького коледжу мистецтв імені С. Воробкевича (клас флейти Мостепана Олександра Михайловича). Будучи студенткою коледжу Гашпан Яна Русланівна почала працювати викладачем класу флейти ДМШ с. Чудей Сторожинецького району.

З 2018 р. – працює викладачем класу флейти на відділі духових та ударних інструментів Чернівецької ДМШ №1. У 2022 р. – Гашпан Я. Р. поступила до магістратури кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (клас Пастушка Т. В.).

Остапович Микола (1985), викладач класу флейти ДМШ №2 м. Чернівці, викладач вищої категорії, старший викладач. Музичну освіту здобув у ДМШ м. Заставна (клас флейти Микитея М. М.), Чернівецькому коледжі мистецтв імені С. Воробкевича (клас флейти Микитея М. М.). З 2005 по 2010 рр. Остапович Микола Миколайович працював артистом симфонічного оркестру Чернівецької обласної філармонії, з 2005 р. – Микола Миколайович працює викладачем по класу флейти Чернівецької дитячої музичної школи №2.

Дубчак Юлія Юрївна (1994). Музичну освіту здобула у Чернівецькій музичній школі №2 (клас флейти Остаповича Миколи Миколайовича, 2010 р.). Чернівецькому училищі мистецтв (клас флейти Микитея Миколи Миколайовича). З 2012 р. – Дубчак Ю. Ю. працює викладачем відділу духових та ударних інструментів Чернівецької ДМШ №3.

Ілащук Тетяна Василівна (1975) – викладач-методист КБУ «Музична школа №4 м. Чернівців» по класу флейти, керівник духового оркестру, завідувач відділом духових інструментів. Музичну освіту здобула у Сторожинецькій ДМШ (викладач флейти Є. Облігорська), Чернівецькому музичному училищі імені С. Воробкевича (клас флейти О. Мостепана, клас диригування заслуженого діяча мистецтв України В. Кострижа) та Чернівецькому Національному університеті імені Юрія Федьковича (клас диригування В. Бондаренка). З 1994 – 1999 рр. працювала у Великокучурівській музичній школі та паралельно розпочала роботу у КБУ «Музична школа №4 м. Чернівців», де продовжує працювати й нині. З 2002 року Тетяна Василівна – керівник шкільного оркестру духових та ударних інструментів. Колектив неодноразово брав участь в обласних семінарах та подібних заходах для керівників духових оркестрів, є активним учасником мистецьких та освітніх заходів міського й обласного рівнів та безліч разів був переможцем й здобував високі призові місця. З 2008 року Ілащук Т. В. є учасницею вокально-інструментального ансамблю викладачів школи «Буковинський візерунок» (керівником якого є викладач-методист, заслужений артист України, відмінник освіти України – М. М. Гакман), що на постійній основі бере участь в Міжнародному фольклорному фестивалі «Буковинські зустрічі» і є добре відомим в Чернівецькій області та за її межами. Нагороджена подяками та грамотами за сприяння в організації та успішному проведенні міжнародного конкурсу юних виконавців на духових та ударних інструментах «Сурми Буковини», що має вагомий вклад у розвиток духового мистецтва краю за сприяння управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації та Чернівецької міської ради.

Шидловська Лілія Михайлівна (1972). Музичну освіту здобула у Кіцманській дитячій музичній школі імені В. Івасюка (клас Булавко Ю. Р., 1987). Навчалась у Тернопільському музичному училищі (клас Юріна), Чернівецькому музичному училищі імені С. Воробкевича (клас Мостепана О. М.) та на кафедрі духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури (Інститут мистецтв РДГУ) в класі доцента Панасюка Д. М. З 1997 р. – Шидловська Лілія Михайлівна працює на відділі духових та ударних інструментів Кіцманської дитячої музичної школи імені В. Івасюка з 2008 р. – Шидловська Лілія Михайлівна є заступником директора Кіцманської дитячої музичної школи імені В. Івасюка. За роки педагогічної діяльності Шидловська Лілія Михайлівна підготувала багато талановитих учнів, які є лауреатами та дипломантами міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

Доніченко Жанна Сильвестрівна (1960), викладач вищої категорії, методист. Закінчила Чернівецьке музичне училище імені С. Воробкевича (клас флейти Микитея М. М.), Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка (клас флейти Смірнова Ю.І.). З 1986 року Доніченко Жанна Сильвестрівна працює на відділі духових та ударних інструментів дитячої музичної школи м. Сторожинець.

В симфонічному оркестрі Чернівецької обласної філармонії імені Дмитра Гнатюка в різні часи працювали флейтисти А. Негрескул, С. Мараренко, Ю. Черкез, Ю. Пасічник, О. Дебера, С. Лупуляк, Д. Бусуюк, А. Книгніцька, М. Остапович, А. Чуриков, К. Луканюк.

Висновки. Навчально-методична та педагогічна діяльність флейтистів Буковини вплинула на ріст виконавської майстерності учнів та студентів закладів музичної освіти. Флейта стає одним із найпопулярніших інструментів на Буковині завдяки активній методичній та концертній діяльності педагогів, провідних виконавців, що має значний вплив на розвиток класу флейти та жанру духової музики в даному регіоні.

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 15

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 22.05.2023 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 20,46. Наклад 100 пр. Зам. 34.

Видавництво "Волинські обереги".

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".